

DÉRY TIBOR VERSEIBŐL

Sírató

*Mindenki menjen el! Egyedül akarok maradni a szürke szobában,
amely hosszú szárán magányosan ing a föld felett. A szél besüvit a lengő
ablakokon. Egyedül akarok maradni az ide-oda hullámzó parkettán, hol a
csillagok fényében némán himbálódzik szeretőm holtteste. Melléje feküd-
tem. Elfordította arcát. Hosszan elnyúlt a padlón mint a nap utolsó su-
gara és besötétedett. Nem tudom eltemetni.*

A nyitott ablakon beesik az eső.

(1924)

Kétfejű sötét lovak

*megtértem hozzád éjjél mint az arcba tóduló sötét vérhullám megtértem
hozzád*

*csöndes ágyban alszol
fekete ujjaid mozognak a takaró alatt, felbontják a holttesteket görgető
folyókat és az ember nehéz lelkiismeretét*

*arcodat csak a vakok látják
a kimúló nap viharában lobog hajad*

*eljöttem hozzád, segíts
kétfejű sötét lovak vágatnak fölemelt kezem alatt*

*így végződik életünk
a temetők párája lassan száll az ég felé
pattog az erdei tűz
csigás hajammal fennakadtam az ágak között
nem akarok továbbmenni*

(1926)

Hajnal

Fölemeli botját a vándor és vastag lábakkal
kifut az éjből. Sipkáját magas ívben
fölhajítja a sötéten derengő mezőre.

A csúcsokon
már sárgán forog a hajnali fény

s éled és sutorog a fölmerülő fű
s a föld örvendő melegszi. Oszlanak a felhők.
S ahol a sapka lassan forogva lehullt,
egy felriadt bokrocska
zsémbesen leguggol, izgatottan

zörög egy levél, ijedten ásít a fűrj és felszáll
s halkan puszog a szélben billenő lomb.
Világosodik már! A szelíd táj mögött
felszáll a madárcú
nap és hosszú szárnyai közé

fogja a csipogó világot. No ballagj, kis vándor!
Csöndesek még az utak. Borzong a meleg szív.
A könnyű köd varázstavában úszik a vidék
lágyan himbálva
a zsbongó szürke habok között

melyeket tűnődve figyel a képzelet.
Nohát előre! Suhannak az árnyak,
nyitott szemmel csoszog el köztük a vándor,
sipkátlan feje fölött
a madarak ellengő árnyaival

és kiált és ugrik a ködben és búcsúzik
a régi világtól. Isten veled kis családom!
Isten veled szerelmem! Isten veled esendő táj!
Isten veled megvirradt napom
s megkezdett sötét temetőm!

(1931)

Hajnal

Fölemeli botját a vándor és vastag lábakkal
kifut az éjből. Sipkáját magas ívben
fölhajítja a sötéten derengő mezőre.

A csúcsokon

már sárgán forog a hajnali fény

s éled és susterog a fölmerülő fű
s a föld örvendve melegszik. Oszlanak a felhők.
S ahol a sapka lassan forogva lehullt,
egy felriadt bokrocska
zsémbesen leguggol, izgatottan

zörög egy levél, ijedten ásít a fűrj és felszáll
s halkan pusmog a szélben billenő lomb.

Világosodik már! A szelíd táj mögött

felszáll a madárcú

nap és hosszú szárnyai közé

fogja a csipogó világot. No ballagj, kis vándor!

Csöndesek még az utak. Borzong a meleg szív.

A könnyű köd varázstavában úszik a vidék

lágyan himbálva

a zibongó szürke habok között

melyeket tűnődve figyel a képzelet.

Nohát előre! Suhannak az árnyak,

nyitott szemmel csoszog el köztük a vándor,

sipkátlan feje fölött

a madarak ellengő árnyaival

és kiált és ugrik a ködben és búcsúzik

a régi világtól. Isten veled kis családom!

Isten veled szerelmem! Isten veled esendő táj!

Isten veled megvirradt napom

s megkezdett sötét temetőm!

(1931)

Énekelj költő

*Aranygyűrűvel homlokod körül mint a sasok
hajolj le némán a habzó havas hegyről
s tekints szét a síkon! Nem félsz már semmitől.*

Egyedül maradtál.

s a földre árnyékot már nem vetítesz.

*Kiálthatsz! A nap égő fátylaiba csavarodva
kiálthatsz mint a lengő sötét sasok a nap
égő fátylai közt: magadnak kiáltasz.*

Az ördög vesszeje körül

kereng lent a föld és sötét pályájáról

*nem lendíti ki már a dal sem, a dal sem. Sírsz
vagy üvöltesz gőzölgő orrlíkakkal. Merev kezedet
hiába mártod le szajhatermő tájaiba*

*e dögök közé e ganéjevők közé e kecskebűzű gyilkosok népébe
e vedlett farúak vaskörműek nyúlagyúak közé, e dühálló mocsokba
melytől viszket a föld és álmatlanul forgolódik —*

az égi fuvalom is

ha gőzeikbe ér, ellobban és lehull

*De te csak nézz és dalolj! S ha a dal kötelén
majd eljutsz a felső izzó fokra melyről az imádság is
megpörkölt talppal elszáll s a jeltelen térben*

sóhajod megáll mint egy oszlop,

ásításod sárga puszta, csend van s elaludnál

akkor . . .

(befejezetlen)

(1932)

Nyakig szennyben

*Nyakig szennyben állnak már a hegyek
a föld régi türelmes síkjain.*

S ezek is horpadoznak. Tenger

és minden vizek rengve inognak. A táj

sáros szájjal ásít és beomlik.

Itt élsz te? ebben a világban,
mely nevét már rég elfeledte
szégyenében és köd alá rejti
arca foszlányait? . . . itt élsz
e borongó kísértetek között

kiknek magukra ismerni sincs szemük
s egymás árnyékát hessegetve
lapulnak görbe fogakkal . . . itt élsz te?
a sűrű holdsütésben itt hallgatod
a harcolók botja koppanását

gőzölgő síkjaidon, hol ha holló
repül — mint a sár — loccsan a lég
a lomha szárnyak alatt, Kain
hangja kiújul a ködben s a szél már
csak a lecsapott füstöt fújja sodorja tova?

Baromi élet! Elfáradott talán
ki sorsunkat kötözte s most lustán
elrontott játékát vállá fölött hátra
veti a zsúfolt koporsót
melyben egymást marják a holtak

s az élők, zümmögő féregarccal
felállnak s megújra lebuknak:
a szolgák, a gyávaság sárga hadai
a rabszolgalelkek s még gyávább
kufárjaik: zörögnek a telt koporsóban.

*

Egyszer talán szerelemben éltünk
talán . . . Gyöngédebb volt mint a sötétség
s könnyebb a holdsugárra fonódó
rózsaágnál — enyhébb volt életünk.
Így képzelem: a küszöbön megálltál

s kinyújtott karral megigézted
a világot. A falak szétváltak
s egy soha nem látott arc tüzelt
az éjben, mely egyszerre végetért
— göndör felhőbe gyűlve elszállt

s mögötte felizzott a napok rejtett
koszorúja s megkezdte lassú forgását.
Oly könnyű vágyak keltek csak amelyek
az út felén már lankadt galambokként
lehulltak: helyükbe egyre újabb

fehér rajok tódultak felfele
s a szárnyak kelő-hulló pelyheivel
fehér pityangként sodródott a föld
a fénylő széllel. Be nem telt soha
senki a vágyak lágy játékaival.

Egyszer... egyszer... A tenger mélyebb
kertjei akkor még nyitva álltak
s lassan forogtak bíbor lábukon.
Ott találkoztunk ketten a lebegő
vizek mélyén s oly szenvedéllyel

keltünk egybe, hogy forgásunk mentén
kettévált a víz és megmeredt
s túlnőtt a partokon... Két arany pecséttel
a legalsó hullámhoz kötöttek
s egymást átölelve szállunk azóta, örökké!

Így képezem. De fönna a sápadó ég
laza fátylai hullámokat vetnek
s redőik közt mint a bűvó
mosoly a tűnődő arcon
az önfeledt kor fényt vált s eltűnik.

Hol maradnak az őszi szellők
s az elégedettség kora?
Hattyúk szállnak a park fái fölött
s a tányérban banán aranylik
egy percig — de már a körkép

fordul s fonákja laza szövéséből
bő gyűrűkben a köd ömlik s kavarogva
megül a táj alján és sistereg.
Igazság, csontos homlokú szellem!
Kíméletlen nagykezű Erény!

fel fel felverni még meddig késtek
a nép mocsárba süppedt
lelküismeretét sötétlő bivaly
homlokával s a lázadás
hosszan kilógó vörös nyelveivel?

Csönd lett:
a századok szétszórt csontjai
összefornak s a roppant álomkép
tört furkóját emeli és kitör

*a sötéten nyugovó síkságra,
az esthajnal homályába s hol lány
szárnyakkal verdesik horpadt arcát
a jelenések, csontlábát megveti:*

*fölemelt bunkója alatt
mint aki leszámolni készül
s az utolsó ítéletre erőt merít:
az évezredekben özönlő hadait,
alázata emlékeit összegyűjti
maga köré és nem néz az égre . . .*

(1935)

Ősz, szerelem

*A vadrózsával s lány náddal benőtt part
fölött ludak szállnak. S cseng az őszi
harangszó. Ködbe burkolva, letakart
arccal a hideg folyó fölé hajlik*

*a szolga s a zöldhabos csöndet tűnődve
figyeli. Felfut a hullám és elapad
mint a vér. A szélben összeverődve
borzong a sás és elfordul a naptól.*

*

*Elmúlt a nyár. A hűlő ingovány
esténként még néha vörösen felforr
és habzó szájjal ásít a halovány
égre. A szolga térdet hajt s elfordult*

*arccal menekül. A lápon dobol
az esti szél. Lassan dagad az iszap
s feketén kifordul az öklendező
partok közül. Hullám hullámra csap.*

*

*Villám vilámra. Kopár ágakkal
zörgeti az alszél kerti ablakodat.
Kialudt a nap. S a behúzó vihar
dérütő kezével feledhetetlen*

hajadba kap. A bútorzat recseg
a féregszülő homályban s az ablakon át
láttni amint a házat merev szemekkel
körüli a köd. A lápon szárcsa kiált.

*

Megöregszel te is? Fehérfürtösen
líheg nagy ágyában az éji folyó is
s némán vonaglik szúnyogtakarója
alatt vadkeblű teste. A homályos

szobában ágyad elé térdelt a szolgál
s tűnődve figyeli rejtélyes harcát
az elmúlással. A sötétben fehér
hattyúszárnyként villog töretlen arcod.

*

S az évek gyűrűi elfutnak tested fölött
mint a víz. Minden idő múlik. A szerelem
mint lábnym az iszapban betelik és szétfut
S jön az öregség. S véle az engedelem.

Aki szolgál, az letérdel. Összekulcsolja
karját s szemét az égre emeli. Az ablak
üvegén hernyó mászik, mögötte korhadó
levél libben. Az őszi föld felé tartanak.

*

Csönd van. Egy daru krúgat a lóp fölött
s felszökik mint a sóhaj az ég fekete
gyűrűjébe. Lent a foghíjas szájú
lapály loccsan és elhallgat. A nád közt

a hajnali csöndben mintha egy hegedű
hangosan tűnődne. Az is elhal.
A víz kotyog. Egy vérbeborult tócsa
mereven szembenéz a felrohanó nappal.

(1936)